

„Zonneaanbidding” : wetenschap en poëzie

Op vrijdag 17 oktober treedt de Duits-Nederlandse komponist Michael Fahres op in het kader van Europalia 80. Het programma vermeldt een solostuk voor „Piano- en Zonneaanbidding” een totaalproject in koproductie met de Sterrewacht van de universiteit van Utrecht, het Laboratorium voor Ruimteonderzoek van dezelfde universiteit en de komponist.

Deze nieuwe composities zijn representatief voor het werk van deze jonge komponist uit Erlangen, Beieren (1951). Sinds enkele jaren concentreert Fahres zich op de elementaire klank van een instrument die hij met behulp van computeranalyse vastlegt om vervolgens met de geleverde informatie te gaan komponeren. Zo ontstond reeds in 1977 „Minimal”, voor basklarinet en perkussie, — uitgevoerd door Harry Sparnaay — en werkt de komponist op dit ogenblik aan een harpstuk dat gebruik maakt van slechts één enkele snaar (wordt gecreëerd door Gyde Knebusch). Fahres zelf spreekt graag van „ekologische” muziek.

— *Fahres* : *Piano* is andermaal een kompositie die de relatie laat zien tussen de pianoklank (mikrostructuur) en de uiteindelijke muzikale vorm. De pianoklank bevat een hoeveelheid informatie die met behulp van elektronika hoorbaar wordt gemaakt en die de muzikale vorm (de makrostructuur) van het stuk bepaalt. De rol van de komponist is er een als van een vertaler. Hij laat het publiek de akoestische kenmerken van de pianoklank zien en verduidelijkt die.

— *Fahres* : Het systeemdenken in de muziek vervreemdt de komponist van zijn publiek. Je kan hooguit een psychologische of een akoestische benadering hebben t.o.v. muziek. Maar je kan niet stellen dat systemen zelf de muziek bepalen. Stockhausen bijvoorbeeld is het slachtoffer geworden van deze dwaling. Hij meende nog te kunnen stellen dat hij „de waarheid in de muziek gevonden had”, maar zo is het nu eenmaal niet.

Fahres wil deze fouten voorkomen in zijn eigen werk. Als jonge Duitse komponist is ook hij niet gespaard gebleven van deze dwingende Stockhauseninvloed. Hij heeft er zich van kunnen losmaken. „Opnieuw contact hebben met het publiek”, heet het nu.

Middelen daartoe vormen Fahres zogeheten *Umwelt*-projecten, waarin de komponist de toehoorder konfronteert met zijn eigen omgeving. Bekend is zijn *Mobilodroom* — projekt (1979), een wagen die in de stad rondrijdt, allerlei signalen van buiten opvangt — zoals luchtdruk, vochtigheidsgraad, lawaai

tien centimeters regen
beslist in de islamitische
republiek mauretanië over
leven en dood...

toon mij de bron
in de woestijn met
het spiegelen beeld van
de zuipende paardekop...

... herders hakten de
laatste overlevende bomen om...

... kudde vond voedsel voor een hal-
ve dag
in de komende twintig jaar groeit
hier geen...

aardoliedoortrokken...

verzamel uit alle kinderliedjes de
dieren en stuur ze naar de sahel...

(Uit „Zonneaanbidding”).

rond de wagen enz. — en ze daarna verwerkt in een muzikale output. Dit projekt voerde hij met de milieugroep *Green Peace* uit.

Op 17 oktober vindt dan in Brussel de creatie plaats van zijn *Zonneaanbidding, eine Anbetung der Energie* (1980).

— *Fahres* : In 1976 hoorde ik via dr. Kattenberg over het onderzoek van radiostraling van de zon, waargenomen door de radioteleskoop in Dwingeloo. Na studie van het fotografisch materiaal stelde ik vast dat de straling interessante frekwentiestructuren vertoonde, die door vertaling in het hoorbare bereik muzikaal interessante gegevens kon opleveren.

De komponist zocht naar een manier om het zonnespektrum te vertalen in muzikale processen. Dit gebeurde in de studio Sonologie in Utrecht. Verder wordt nog een videosysteem en tekstmateriaal toegevoegd en groeit de produktie — met deelname van één aktrice en twee acteurs — uit tot een groots opgezette teatrale *Zonneaanbidding*.

Michael Fahres treedt op in de Hall van het Paleis voor Schone Kunsten, Brussel op vrijdag 17 oktober om 20 u.00. De toegang is gratis. Voor meer inlichtingen : (02) 512.50.45.

WIM MERTENS ■